

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор

Валентина АРАНЧІЙ

18 жовтня 2021 р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ**

**для вступу за освітньо-професійною програмою
Міжнародні економічні відносини
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
галузь знань 29 Міжнародні відносини**

**ступеня вищої освіти бакалавр
на 2022 рік**

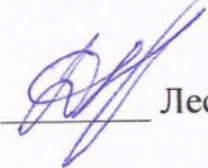
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ, УПРАВЛІННЯ, ПРАВА
ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ПОЛТАВА – 2021

Програму підготували викладачі Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій:

- Світлична Алла директор Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій, професор кафедри публічного управління та адміністрування, к.е.н., доцент;
- Макаренко Петро завідувач, професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, д.е.н., професор;
- Шкурупій Ольга професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, д.е.н., професор;
- Загребельна Ірина заступник директора Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій, доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, к.е.н.;
- Демиденко Леся голова науково-методичної ради спеціальності «Міжнародні економічні відносини», доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, к.е.н., доцент.
- Дивнич Ольга голова науково-методичної ради спеціальності «Економіка», доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, к.е.н., доцент;

Схвалено науково-методичною радою спеціальності «Міжнародні економічні відносини» 15 жовтня 2021 р. (протокол № 3).

Голова науково-методичної ради Леся ДЕМИДЕНКО

ВСТУП

Фахове випробування, як форма вступного випробування для вступу на основі здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітнього ступеня молодшого бакалавра або освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, передбачає перевірку здатності до опанування навчальної програми підготовленості вступника до здобуття ступеня вищої освіти бакалавр за освітньо-професійною програмою Міжнародні економічні відносини спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини галузі знань 29 Міжнародні відносини на основі раніше здобутих компетентностей.

Завданням фахового вступного випробування є перевірка у вступників знань, умінь і навичок з навчальних дисциплін «Економіка підприємства» та «Світова економіка», передбачених навчальним планом для підготовки освітнього ступеня бакалавр за освітньо-професійною програмою Міжнародні економічні відносини спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини галузі знань 29 Міжнародні відносини.

При складанні фахових вступних випробувань зі спеціальності вступники повинні, відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики бакалавра міжнародних економічних відносин, показати високу фундаментальну та фахову підготовку, вміння вирішувати організаційно-господарські ситуації діяльності підприємства.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахові вступні випробування для вступників передбачають виконання тестових завдань, що об'єктивно визначають рівень їх підготовки.

Тестова перевірка знань з дисциплін «Економіка підприємства» та «Світова економіка» охоплює систему базових тестових завдань закритої форми із запропонованими відповідями.

Тестові завдання закритої форми складаються з двох компонентів:

- а) запитальної (змістовної) частини;
- б) 4 відповідей.

Оцінювання здійснюється за шкалою від 100 до 200 балів (табл. 1).

Таблиця 1

ТАБЛИЦЯ

відповідності тестових балів, отриманих за виконання завдань фахового вступного випробування під час вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра за освітньо-професійною програмою Міжнародні економічні відносини спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини, рейтинговій оцінці за шкалою 100-200 балів

Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100-200	Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100-200	Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100-200
0	не склав	17	103	34	154
1	не склав	18	106	35	157
2	не склав	19	109	36	160
3	не склав	20	112	37	163
4	не склав	21	115	38	166
5	не склав	22	118	39	169
6	не склав	23	121	40	172
7	не склав	24	124	41	175
8	не склав	25	127	42	178
9	не склав	26	130	43	181
10	не склав	27	133	44	184
11	не склав	28	136	45	187
12	не склав	29	139	46	190
13	не склав	30	142	47	193
14	не склав	31	145	48	196
15	не склав	32	148	49	199
16	100	33	151	50	200

Для кожного вступника передбачається 50 тестових завдань. По кожному завданню передбачається 4 варіанти відповіді, з яких вступник повинен вибрати вірну. Максимальна кількість балів, які вступник може набрати за виконання тестових завдань становить 200 балів.

Приймальна комісія допускає до участі у конкурсному відборі для вступу на навчання, які при складанні фахового вступного випробування отримали не менше 100 балів.

Тривалість фахового вступного випробування – 1 година.

ЗМІСТ ВСТУПНИХ ФАХОВИХ ВИПРОБУВАНЬ В РОЗРІЗІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

ДИСЦИПЛІНА «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва

Предмет та об'єкт дослідження курсу «економіка підприємства». Поняття підприємства. Характеристика підприємства як юридичної особи. Напрями діяльності підприємства.

Сутність підприємництва як форми господарювання підприємств. Ознаки підприємництва. Принципи підприємництва. Суб'єкти підприємництва.

Види підприємств залежно від форм власності. Види підприємств залежно від способу утворення (заснування) та формування статутного фонду. Види підприємств залежно від кількості працюючих та обсягу валового доходу. Види підприємств залежно від правового статусу та форми господарювання. Види підприємств за територіальним підпорядкуванням. Види підприємств залежно від структури виробництва.

Класифікація господарських товариств та особливості їх функціонування.

Державне (комунальне) господарське об'єднання. Асоціація. Корпорація. Консорціум. Концерн. Інші форми об'єднань підприємств.

Тема 2. Ринок і продукція

Сутність та функції ринку. Ринок чистої конкуренції. Ринок монополістичної конкуренції. Олігополістичний ринок. Ринок чистої монополії. Умови, необхідні для здійснення обміну. Суб'єкти товарного ринку. Організаційно-економічні умови функціонування товарного ринку. Чинники, що визначають роль товарного ринку.

Інфраструктура товарних ринків. Функції інфраструктури товарного ринку. Елементи інфраструктури товарного ринку.

Загальна характеристика, систематизація та методи вимірювання продукції, що виробляє та реалізує підприємство. Поняття «номенклатура» та «асортимент» продукції, що виробляється, «товарна», «валова», «чиста», «реалізована продукція», «валовий оборот підприємства». Характеристика видів продукції. Товарна політика підприємства і механізм її здійснення.

Формування асортименту товарів та управління ним. Розробка товарної марки та здійснення її правової охорони.

Тема 3. Планування діяльності підприємства

Сутність планування та плану. Основні принципи планування. Основні види планів підприємства. Перспективне планування. Середньостроковий план. Поточне планування. Директивні плани. Індикативні плани. Сутність стратегії діяльності підприємства. Основні завдання формування стратегії підприємства. Послідовність розробки стратегічного плану підприємства. Розділи стратегічного плану підприємства.

Стратегія виживання. Стратегія стабілізації. Стратегія розвитку (росту). Стратегії концентрованого росту. Стратегії інтегрованого розвитку. Стратегії диверсифікації діяльності. Стратегії перегрупування сил з метою підвищення

ефективності.

Розділи тактичних планів підприємства. Складові оперативного планування підприємства. Задачі оперативного планування.

Система планів економічного та соціального розвитку підприємства. Соціально-трудова проблема. Завдання плану соціального розвитку колективу. Методи складання планів соціального розвитку.

Тема 4. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

Сутність понять «трудова ресурси» та «персонал підприємства». Основні завдання управління трудовими ресурсами на підприємстві. Структура персоналу підприємства. Показники наявності та руху персоналу. Кадрова політика підприємства. Продуктивність праці та класифікація чинників, що на неї впливають.

Сутність, функції та принципи заробітної плати. Форми та системи оплати праці. Державне регулювання мінімальної заробітної плати та її вплив на рівень ставок і окладів окремих працівників. Форми мотивації праці робітників. Форми та системи преміювання на підприємстві. Методи планування фонду оплати праці. Методика нормування витрат праці на підприємстві. Методичні інструменти аналізу чисельності працівників та фонду оплати праці підприємства. Поняття «гнучкого тарифу». Форми додаткової заробітної плати, особливості їх застосування на підприємствах з різними формами власності.

Зміст плану з праці та порядок його розробки. Планування потреб підприємства у трудових ресурсах. Штатний розклад, його призначення та порядок складання.

Тема 5. Капітал підприємства

Сутність та види капіталу. Сутність авансованого та власного капіталу підприємства. Поняття та класифікація основних засобів. Фізичне та моральне зношення основних засобів. Показники економічної ефективності використання основних засобів. Функціональна роль матеріально-речових елементів основних виробничих фондів. Методика визначення суми амортизації основних фондів. Відтворення основних засобів підприємства, умови та форми здійснення.

Сутність, склад та структура оборотних засобів. Показники ефективності використання оборотних засобів.

Нематеріальні ресурси і активи підприємства. Вимоги до документального оформлення нематеріальних активів. Ефект від використання нематеріальних активів.

Тема 6. Інвестиції та інноваційна діяльність

Сутність інвестицій та інвестиційної діяльності. Мета та завдання інвестиційної діяльності. Об'єкти та суб'єкти інвестиційної діяльності. Реальні інвестиції. Фінансові інвестиції. Напрями фінансових інвестицій підприємства. Прямі та непрямі інвестиції. Приватні та державні інвестиції. Іноземні інвестиції.

Виробничі інвестиції (капітальні вкладення). Відтворювальна та технологічна структура капітальних вкладень. Класифікація капітальних вкладень за призначенням, за способом здійснення будівельно-монтажних робіт, за джерелами фінансування, за формою власності. Абсолютна та

порівняльна ефективність капітальних вкладень.

Сутність та види інновації. Локальні та глобальні інновації. Інноваційний продукт. Вимоги до інноваційної продукції.

Інноваційні процеси та джерела їх формування. Стадії інноваційного процесу. Логічні форми інноваційного процесу.

Сутність інноваційної діяльності, суб'єкти й об'єкти. Види ефективності інноваційної діяльності. Сумарний економічний ефект від реалізації інноваційної діяльності. Вартісна оцінка результатів від впровадження інноваційних проектів.

Сутність науково-технічного прогресу, його форми та напрями. Оцінка економічної ефективності НТП.

Тема 7. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства

Поняття та характеристика техніко-технологічної бази виробництва. Технічний розвиток виробництва.

Поняття, види та чинники формування виробничої потужності підприємства. Методичні принципи розрахунку виробничої потужності підприємства. Використання виробничої потужності підприємства. Інформаційна база та послідовність розрахунку виробничої потужності підприємства. Взаємозв'язок виробничої потужності та пропускної спроможності підприємства. Чинники, що впливають на ефективне використання виробничої потужності підприємства. Фонд часу обладнання та методика його визначення. Визначення та аналіз динамічних показників виробничої потужності підприємства.

Тема 8. Організація виробництва та забезпечення якості продукції

Формування виробничого процесу та його структура. Види виробничих процесів. Принципи організації виробничих процесів. Види спеціалізації на підприємстві. Одиначне виробництво. Серійне виробництво. Масове виробництво. Порівняльна характеристика типів виробництва. Характеристика робочих місць згідно з типом виробництва.

Методи організації виробництва. Потокове виробництво. Потоківі лінії. Умови запровадження поточкового виробництва.

Виробничий цикл та його структура.

Показники якості продукції. Методи визначення якості продукції. Стандартизація та сертифікація продукції.

Тема 9. Витрати на виробництво та реалізацію продукції

Загальна характеристика витрат підприємства та їх класифікація. Поняття собівартості продукції. Індивідуальна собівартість. Галузева собівартість. Нормативна собівартість. Планова собівартість продукції. Фактична собівартість. Кошторисна собівартість. Цехова собівартість.

Планування собівартості продукції. Статті та елементи калькуляції собівартості продукції. Методи калькулювання собівартості продукції. Методика визначення собівартості сільськогосподарської продукції. Склад витрат виробництва та обігу, що включаються у собівартість продукції. Витрати, що не включаються у собівартість продукції.

Системи та методи внутрішнього контролю за поточними витратами. Кошторис витрат витрат виробництва: поняття, склад та методика складання. Шляхи зниження собівартості сільськогосподарської продукції.

Тема 10. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

Система оцінки обсягів продукції. Поняття, види та класифікація фінансових результатів діяльності підприємства.

Доходи підприємства в системі економічних показників його діяльності. Класифікація доходів підприємства. Механізм формування доходів від операційної діяльності. Цінова політика як чинник формування його доходів від реалізації продукції: сутність та етапи розроблення. Аналіз напрямів забезпечення ефективної цінової політики. Характеристика ціноутворюючих чинників.

Планування доходів підприємства: поняття, завдання, етапи, методи. Особливості формування доходів від операційної діяльності в аграрному виробництві. Поняття та класифікація резервів зростання доходів підприємства.

Сутність, функції та значення прибутку. Джерела утворення прибутку та його розподіл. Механізм формування та використання чистого прибутку підприємства у взаємозв'язку з основними видами його діяльності. Методичні інструменти та послідовність аналізу прибутку підприємства.

Тема 11. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства

Характеристика економічної безпеки та фактори впливу на економічну безпеку підприємства. Стратегія забезпечення економічної безпеки підприємства.

Поняття про банкрутство підприємства. Види банкрутства підприємства. Фінансово-економічні передумови та наслідки виникнення ситуації банкрутства. Основні етапи порушення справи про банкрутство підприємства. Правові засади регулювання банкрутства підприємств в Україні.

Санація суб'єктів господарювання. Цілі та форми санації. Класифікація санаційних заходів. Державна підтримка підприємствам в ході санації.

Загальна характеристика процесу ліквідації збанкрутілого суб'єкта господарювання. Особливості ліквідації підприємств. Форми ліквідації підприємств.

Рекомендована література

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: підручник. 2-ге вид., доп. і перероблене. К. : КНЕУ, 2002. 624 с.
2. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підруч. К. : КНЕУ, 2013. 779 с.
3. Афанасьєв М.В., Плоха О.Б. Економіка підприємства: підручник. К.: Ліра-К, 2013. 664 с.
4. Бандурка О. М., Ковальов Є. В., Садиков М. А., Маковоз О. С. Економіка підприємства: навчальний посібник. Харків: ХНУВС. 2017. 192 с.
5. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навчальний посібник. К. Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
6. Верхоглядова Н. І. Економіка підприємства: навчальний посібник. К.:

ВД “Професіонал”, 2013. 384 с.

7. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка підприємства: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 304 с.

8. Доберчак Н.І. Економіка виробництва: навч. посібник. К.: Ліра-К, 2015. 258 с.

9. Захарченко В. І., Балахонова О. В., Меркулов М. М. Економіка підприємства: навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2014. 300 с.

10. Кузьмин В.М. Економіка підприємства: навч. посібник. 2-е вид, перероб. та доп. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. 195 с.

11. Мацибора В. І., Збарський В. К., Мацибора Т. В. Економіка підприємства: навчальний посібник. К. : Каравелла, 2013. 312 с.

12. Міценко Н.Г. Економіка підприємства: теорія і практикум: навч.посібник. К.: Ліра-К, 2014. 688 с.

13. Петрович М.Й., Прокопишин-Рашкевич Л. М. Економіка і фінанси підприємства: підручник. Львів: Магнолія 2006, 2014. 406 с.

14. Петрович Й.М. Створення і функціонування суб’єктів підприємництва: навч. посібник. К.: Ліра-К, 2015. 256 с.

15. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2015. 498 с.

16. Ярошевич Н. Б. Підприємництво і менеджмент навч. посіб. К. : Ліра-К, 2014. 408 с.

ДИСЦИПЛІНА «СВІТОВА ЕКОНОМІКА»***Тема 1. Світова економіка як система.***

Світова економічна система як предмет дослідження світової економіки. Історичні умови формування світового господарства. Об'єктивність розвитку міжнародних економічних зав'язків як передумова становлення світового господарства. Основні етапи становлення світової економіки. Міжнародний поділ праці як основа світового господарства, його сутність, фактори, етапи розвитку. Форми міжнародного поділу праці: міжнародна спеціалізація та міжнародне кооперування. Основні тенденції сучасного поділу праці. Світовий ринок. Світове господарство. Світова економіка. Світова економічна система. Глобальна економіка. Системні-структурні ознаки сучасної світової економіки. Інтернаціоналізація господарського життя: об'єктивні причини, особливості, форми, етапи розвитку.

Тема 2. Визначальні ознаки сучасної світової економічної системи та тенденції її розвитку.

Відкритість економіки. Глобалізація як явище і процес якісних трансформацій в економіці та соціумі; позитивні та негативні наслідки. Взаємообумовленість процесів глобалізації та постіндустріального розвитку світової економіки. Віртуалізація та діджиталізація світової економіки. Транснаціоналізація: сутність, етапи, позитивні та негативні наслідки для світової економіки. Економічна інтеграція: сутність, об'єктивні передумови, цілі, форми. Тенденції інтеграції і дезінтеграції. Конкуренція та конкурентна спроможність національних економік. Фактори міжнародної конкурентоспроможності. Сучасні проблеми світового господарства: паливно-енергетичні, сировинні, екологічні. Проблеми бідності та відсталості. Продовольча проблема. Проблема обмеженого зростання. Сталий економічний розвиток. Інклюзивне зростання: сутність та вимір.

Тема 3. Концепції і теорії формування та розвитку світової економіки

Міжнародна складова економічної теорії. Глобальна (міжнародна) політична економія. Визначальні наукові підходи до пояснення сутності світової економіки та міжнародних економічних відносин. Концепція міжнародного поділу праці (теорії меркантилізму, абсолютних і відносних переваг, сучасні теорії міжнародної торгівлі і торговельної політики) Концепція міжнародного руху економічних ресурсів (теорія факторних переваг та її сучасне розширення). Теорії ринкової рівноваги у особливостях їх застосування до пояснення дії світового ринку. Теорії конкурентних переваг. Теорія інтернаціоналізації. Теорії кооперації та інтеграції. Концепції глобалізації та постіндустріального розвитку світу.

Тема 4. Ресурси світової економіки

Економічні ресурси як складові виробничого потенціалу. Людський капітал як агрегований втілений ресурс світової економіки. Трудові ресурси світу. Демографічний перехід і його наслідки для світової економіки. Економічно активне населення. Структура зайнятості населення. Безробіття. Соціальна політика держав як чинник розвитку продуктивних сил у системі світового господарства.

Інтелектуальний капітал світу в умовах формування постіндустріальної економіки. Науково-технологічні ресурси розвитку світової економіки: інформація, наука, освіта, інновації.

Підприємництво як економічний ресурс і чинник прогресу у міжнародному бізнесі. Умови підприємництва в різних країнах. Якісні зміни підприємництва та зростання його активності в умовах глобалізації та діджиталізації бізнес-простору.

Фінансовий капітал світу. Розподіл фінансового капіталу в світі. Власники фінансового капіталу. Джерела фінансових ресурсів: країни-донори, фонди міжнародних фінансово-кредитних інститутів, офіційні та приватні золотовалютні резерви.

Реальний капітал світу. Тенденції розвитку реального капіталу світу. Галузеві зрушення в структурі світової економіки. Галузеві комплекси: агропромисловий, паливо-енергетичний, гірничо-добувний, металургійний, машино-будівний, воєнно-промисловий, хімічна, лісова, легка, харчова промисловість, будівельний комплекс, транспорт, зв'язок, наука, освіта, охорона здоров'я, торгівля, туризм відпочинок, культура і спорт та ін. Зміни пропорції реального і фінансового капіталу в умовах становлення постіндустріальної економіки.

Природні ресурси. Сировинні (паливні, рудні тощо), земельні, водні, лісні, агрокліматичні, рекреаційні. Розподіл природних ресурсів між країнами. Роль природних ресурсів в світовій економіці.

Тема 5. Функціональні зв'язки в світовій економіці

Сектори економічної діяльності: реальний, бюджетний, грошовий, зовнішній. Економічні агенти: домогосподарства, фірми держави. Поняття інституційної одиниці у світовій економіці. Система національних рахунків. Види національних рахунків. Поняття міжнародної економічної операції. Поняття резидентів та нерезидентів. Зв'язок між реальним і зовнішнім секторами економіки. Агрегати випуску і доходів у системі національних рахунків. Зв'язок між грошовим і зовнішнім секторами економіки. Зв'язок між бюджетним і зовнішнім секторами економіки. Потоки руху грошових коштів. Міжнародні елементи секторів економічної діяльності. Баланс сукупного попиту / сукупної пропозиції та модель країни у світовій економіці.

Тема 6. Платіжний баланс

Платіжний баланс як відображення світогосподарських зав'язків країни і макроекономічна модель сукупності міжнародних операцій. Основний зміст платіжного балансу. Принципи складання, структура платіжного балансу. Регулювання платіжного балансу. Аналіз статей і сальдо платіжного балансу. Необхідність платіжного балансу для розробки та реалізації економічної політики держави. Застосування платіжного балансу для прогнозування оцінки товарного, кредитно-фінансового, інвестиційного ринків країни; для здійснення міжнародних порівнянь; виявлення макроекономічних проблем. Чинники, що впливають на платіжний баланс. Механізм підтримання стійкої рівноваги платіжного балансу. Зовнішній борг країн і резервні активи.

Тема 7. Суб'єкти міжнародної економічної діяльності

Критерії класифікації суб'єктів міжнародної економічної діяльності: мікроекономічний, макроекономічний, міждержавний, наддержавний. Суб'єкти міжнародного бізнесу. Види міжнародних компаній. Господарський інтерес і принцип його реалізації в системі міжнародних економічних відносин.

Комплекс макросуб'єктів міжнародної економічної діяльності. Держава як суб'єкт міжнародної економічної діяльності в уособленні органів відповідної компетенції. Недержавні органи управління економікою: товарні, фондові, валютні біржі, торговельні палати, асоціації, спілки та інші організації координаційного типу. Поєднання господарської та регуляторної практики суб'єктів міжнародної економічної діяльності на макрорівні. Роль держави в умовах економічної глобалізації.

Інтеграційні об'єднання як суб'єкти міжнародних економічних відносин. Інтеграційні об'єднання як особлива форма міжсуб'єктних відносин. Види інтеграційних об'єднань: зона преференційної угоди, зона вільної торгівлі, митний союз, економічний союз, спільний ринок валютний союз, повна інтеграція.

Міжнародні організації як суб'єкти сучасної світової економіки. Види міжнародних організацій: універсальні, регіональні, субрегіональні; міжурядові, неурядові; формальні, неформальні. Об'єктивність виникнення та значущість у сучасній світовій економіці. Формування міжнародної системи вирішення глобальних економічних проблем.

Тема 8. Систематизація країн у світовій економіці

Поняття економічної типології і класифікації країн світу. Регіональна ознака систематизації країн. Розвиток як визначальний критерій систематизації країн світу. Особливості класифікації країн за методиками міжнародних організацій: Світового Банку, ООН, МВФ, СОТ, ОЕСР. Групування країн за рівнем економічного розвитку на основі показників ВВП і ВНД. Визначення ролі окремих країн у світовій економіці. Різноманітність підходів до методології оцінки: за обсягами виробництва, за рухом портфельних інвестицій, за ступенем забезпеченості факторами виробництва, за інтегрованими показниками.

Тема 9. Економіка розвинених країн

Основні тенденції розвитку країн-економічних лідерів. Економічний розвиток провідних держав в епоху Промислової революції 4.0. Проблеми та виклики економічного зростання за умов сучасного розвитку світової економіки. Наукове уявлення про центри світового економічного розвитку та об'єктивна зумовленість їх змін. Ядро світової економічної системи та зміни його конфігурації на етапі найновішої історії. Країн «тріади» (США, Західна Європа, Японія), країни ядра (країни G-7), системоутворюючі країни світу (країни G-20). Економічні моделі окремих розвинених країн: американська, канадська, європейські (британська, німецька, французька, скандинавська), японська, південнокорейська. Оцінка особливостей ведення бізнесу, рівня інноваційності економіки та розвитку секторів (реального, фінансового, зовнішньоекономічного, соціального).

Тема 10. Економіка країн, що розвиваються та країн з перехідною економікою

Диференційованість країн, що розвиваються та країн з ринком, що формується. Моделі переходу до ринку та особливості трансформаційних змін країн. Особливості здійснення структурних реформ в країнах цієї групи. Співробітництво країн із міжнародними фінансовими інституціями в процесі трансформації економіки. Особливості економічного зростання в країнах, що розвиваються. Проблеми економічного розвитку країн, що розвиваються та країн з перехідною економікою.

Тема 11. Економічні моделі менш розвинутих країн за регіонами світу

Економічні моделі країн: китайська, індійська, моделі Південносхідної Азії (індонезійська, таїландська, в'єтнамська, малоазійська сінгапурська), моделі країн Близького та Середнього Сходу (єгипетська, турецька, іранська, ізраїльська, моделі арабських країн Персидської затоки), моделі країн Південної та Латинської Америки (бразильська, аргентинська, венесуельська, мексиканська). Особливості економічного розвитку країн Африки.

Економічні моделі країн пострадянського регіону: Балтійські (естонська, латвійська, литовська), Центрально-Азійські (казахстанська, киргизька, таджицька, туркменська, узбецька), Східно-Європейські (білоруська, українська, молдовська), Південно-Кавказькі (вірменська, азербайджанська, грузинська), російська.

Тема 12. Інтеграційні об'єднання

Сутність інтеграційних процесів у світовому господарстві. Об'єктивні передумови та цілі створення інтеграційних об'єднань. Етапи розвитку економічної інтеграції. Сучасна політика регіоналізму. Ефекти регіональних торговельних угод. Економічні наслідки вступу країн в торгово-економічні союзи; динамічні та статичні ефекти економічної інтеграції. Функціонування основних інтеграційних угруповань: ЄС, НАФТА, МЕРКОСУР, Азіатсько-тихоокеанське економічне співробітництво, АСЕАН. Політико-економічний характер інтеграційних процесів на пострадянському просторі.

Тема 13. Міжнародні організації

Класифікація міжнародних економічних організацій за сферами діяльності. Міжнародні торгові організації (СОТ, ЮНКТАД). Міжнародні фінансові організації (МВФ, Світовий банк). Інші міжнародні економічні організації: Організація об'єднаних націй з промислового розвитку (United Nations Industrial Development Organization, UNIDO), Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (Food and Agriculture Organization, FAO), Всесвітня організація інтелектуальної власності (World Intellectual Property Organization, WIPO), Міжнародна організація праці (International Labour Organization)

Тема 14. Транснаціональні корпорації

Вимір транснаціоналізації. ТНК як суб'єкти глобальної економіки; їх роль у міжнародній виробничій та інвестиційній діяльності. Генезис, еволюція, структура і типологія ТНК. Позитивні та негативні ефекти діяльності ТНК. Вплив ТНК на економіку країн базування та приймаючих країн. Державні ТНК. Організація та управління ТНК. Організаційні типи управління: лінійна; лінійно-функціональна; лінійно-штабна, матрична, мережева. Внутрішні ринки ТНК: переваги компанії і втрати суспільства. Механізм трансфертного

ціноутворення. Економіка ТНК: масштаби діяльності, управління затратами, конкурентоспроможність на основі мінімізації витрат, ціноутворення (цінова політика на світовому ринку, ціноутворюючі чинники, цінова дискримінація), управління прибутком. Бюджетування діяльності ТНК: оцінка вартості капіталу, доходність і ризик портфельних інвестицій, інвестиції в реальні міжнародні активи, оцінка інвестиційних грошових потоків. Валютно-фінансове середовище ТНК. Глобальні стратегії ТНК. Злиття і поглинання (М&А). Рівень інноваційного розвитку ТНК. Стратегічні альянси як форма транснаціонального бізнесу. Регуляторно-правовий статус ТНК. Можливості і межі регулювання діяльності ТНК. Соціальна відповідальність ТНК.

Тема 15. Світовий ринок товарів

Особливості сучасного світового товарного ринку. Роль торгівлі в сучасному світовому господарстві. Мотиваційні чинники розширення світової торгівлі та її якісних змін. Фактори трансформації світового ринку товарів. Географічні спрямування товаропотоків. Специфіка конкуренції за сучасних умов світового товарного ринку. Джерела монополізації світової торгівлі.

Основні види торгівлі товарами на світовому ринку. Динаміка світової торгівлі. Структура світової торгівлі та структурні зрушення. Кон'юнктура товарних ринків: сутність, фактори, основні форми прояву, система показників. Інтернаціональна вартість. Світова ціна. Фактори ціноутворення на світовому ринку. Співвідношення попиту і пропозиції як ціноутворюючих чинників. Множинність цін світового товарного ринку. Встановлення світових цін на міжнародних товарних біржах, аукціонах, торгах. Динаміка світових цін. Світові ціни та ціни зовнішньоторговельних контрактів. Функції СОТ у регулюванні процесів світового товарного ринку. Роль Incoterms-2020 в організації світової торгівлі. Національні інструменти регулювання експорту / імпорту (митна, валютна політика). Проблеми нееквівалентного обміну.

Ринки окремих видів продукції. Ринки паливо-сировинних, сільськогосподарських товарів. Особливості міжнародної торгівлі промисловими товарами, машинами, обладнанням.

Вільні економічні зони. Офшорні центри.

Тема 16. Світовий ринок послуг

Значення світового ринку послуг і передумови його формування. Специфіка міжнародної торгівлі послугами, її динаміка, структура та географічні напрями.

Світовий ринок транспортних послуг. Функції СОТ у регулюванні процесів світового ринку послуг. Транспортні послуги як чинник ефективності міжнародних економічних зав'язків. Види міжнародних транспортних операцій. Нормативно-правове забезпечення та прядок перевезення міжнародних вантажів залізницею, автомобільним, морським і повітряним транспортом. Розвиток міжнародних транспортних коридорів.

Світовий ринок туристичних послуг. Динаміка та основні напрями розвитку міжнародного туристичного ринку. Види туристичних послуг. Міжнародні туристичні потоки. Фактори розвитку міжнародного туризму. Суб'єкти ринку туристичних послуг. Специфіка їх цілей і діяльності. Інститути та інструменти регулювання діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг.

Світовий ринок страхових послуг. Передумови становлення світового страхового ринку: лібералізація регулювання; укрупнення страхових компаній; взаємопроникнення страхового та банківського капіталу; зростання катастрофічності світового господарства; розвиток інформаційних технологій. Особливість формування кон'юнктури світового страхового ринку. Його багатофакторна зумовленість. Регіональний аналіз світового страхового ринку. Збір страхових премій як показник обсягу світового страхового ринку. Тенденції розвитку сучасного світового страхового ринку.

Тема 17. Світовий ринок науково-технічних знань

Сегменти світового ринку науково-технічних знань: міжнародна торгівля технологіями, міжнародний науковий обмін, освітній та інформаційний. Світовий ринок технологій. Передумови науково-технічного співробітництва. Форми науково-технічного співробітництва. Вплив науково-технічного прогресу на тенденції і структуру світового ринку товарів і послуг. Особливості світового ринку технологій. Географічні спрямування технологічних товаропотоків. Світова технологічна піраміда: країни технологічні лідери (США та інші країни G-7) – країни претенденти на технологічне лідерство (Китай, Південна Корея та ін.) – країни, інноваційна складова розвитку яких не є чітко визначеною – країни-інноваційні аутсайдери та акцептори другосортних технологій).

Умови і фактори міжнародного обміну технологіями. Форми їх передачі технологій. Комерційний зміст науково-технічних відносин. Захист інтелектуальної власності. Міжнародна торгівля товарами і послугами як ринковий канал трансферу технологій. Міжнародні послуги у сфері виробництва, кооперування та реклами. Диференційованість продукту на світовому ринку науково-технологічних послуг.

Реалізація патентних угод у міжнародному співробітництві. Міжнародна торгівля ліцензіями: стан та перспективи. Провідні країни-експортери ліцензій. Внутрішньофірмова торгівля ліцензіями. Франчайзинг – специфіка послуги. Типи франчайзингу. Ліцензійна угода як основа відносин франчайзингу. Міжнародна торгівля «ноу-хау». Інжиніринг: види ринкових послуг і документально-правове забезпечення угод. Консалтинг як різновид міжнародної торгівлі послугами. Міжнародні рекламні послуги: sales promotion, public relations, директ-маркетинг. Міжнародні лізингові та рентингові послуги.

Тема 18. Світовий ринок праці

Функції світового ринку праці. Формування ринку праці в умовах глобалізації. Попит та пропозиція на робочу силу на світовому ринку. Сучасна сегментація світового ринку праці. Глобальні тенденції зайнятості. Міжнародна трудова міграція та її причини. Світові хвилі міграцій. Економічні та соціальні наслідки трудової міграції для країн-експортерів і країн-імпортерів робочої сили. Основні центри трудової міграції. Рух, активність міграційних потоків, склад міжнародної міграції робочої сили. Ринок висококваліфікованих фахівців («золотих комірців»). Ефект «відтоку мізків» (brain drain). Нелегальна міграція. Неконтрольована міграція. Міграційна криза. Регулювання міграції на державному та міжнародному рівнях.

Тема 19. Світовий фінансовий ринок

Утворення світового фінансового ринку як сукупності національних, офшорних і міжнародних фінансових ринків (у т. ч. євроринків). Причини виникнення та фактори розвитку євроринку. Сегменти світового фінансового ринку: кредитний ринок, ринок цінних паперів (фондовий), валютний ринок, деривативів / похідних фінансових інструментів. Функції світового фінансового ринку. Учасники світового фінансового ринку (фінансові посередники). Фінансові ресурси світу та їх джерела. Світові фінансові потоки та їх канали. Географічна структура міжнародних фінансових ринків. Роль міжнародних фінансових центрів. Офшорні фінансові центри.

Зв'язок між фінансовим і реальним секторами світової економіки. Загроза незбалансованості секторів, причини і наслідки. Світова фінансово-економічна криза. Роль міжнародних організацій у забезпеченні узгодженої дії фінансового і реального секторів світової економіки.

Тема 20. Світовий ринок капіталів

Експорт та імпорт капіталу. Причини і форми міжнародного руху капіталу. Учасники і канали міжнародного руху капіталу.

Світовий ринок капіталів як складова світового фінансового ринку. Сегменти світового ринку капіталів: кредитний ринок і ринок цінних паперів (фондовий). Світовий кредитний ринок: сутність, структура, тенденції розвитку. Роль транснаціональних банків на світовому кредитному ринку. Міжнародний кредит та його функції. Форми міжнародного кредиту.

Світовий ринок цінних паперів (фондовий ринок): поняття та призначення. Сегменти фондового ринку. Види цінних паперів. Склад світового ринку цінних паперів: ринок облігацій, ринок акціонерного капіталу. Інфраструктура ринку цінних паперів: платіжні системи (PSS), центральні депозитарії цінних паперів (CSD), розрахункові системи з цінних паперів (SSS), центральні контрагенти (CCP), торгові репозиторій (TR). Міжнародні фондові біржі: New York Stock Exchange (NYSE) – США, National Association of Securities Dealers Automated Quotation (NASDAQ) – США, Japan Exchange Group (JPX) – Японія, Shanghai Stock Exchange (SSE) – Китай, Euronext – ЄС та ін. Складноутвореність світового ринку цінних паперів; критерії класифікації торгівлі (біржовий / небіржовий), порядок емісії та обігу акцій (первинний / вторинний), емітенти (державні / комерційні), географія (національні / регіональні / міжнародні), вид транзакцій (готівковий / похідних інструментів), спосіб торгівлі (традиційний / електронний). Регулювання ринку цінних паперів. Міжнародні та національні регулюючі органи.

Тема 21. Світовий інвестиційний ринок

Інвестиційний ринок як складова світового фінансового ринку. Інвестиції в системі міжнародного руху капіталу. Сегменти світового інвестиційного ринку.

Прямі та портфельні інвестиції. Сучасні масштаби та географічна спрямованість міжнародного руху інвестицій. Мотивація міжнародної інвестиційної діяльності. Операції злиття та поглинання, ринок M&A. Форми і методи регулювання міжнародного інвестування на національному і міжнародному рівнях. Інвестиційна політика держав. Інвестиційний клімат.

Тема 22. Світовий валютний ринок

Сутність світового валютного ринку. Особливості світового валютного ринку. Структура та функції світового валютного ринку. Причини становлення і розвитку сучасного світового валютного ринку. Суб'єкти валютного ринку: продавці, покупці, посередники. Валюта як об'єкт світового валютного ринку (види, курс, паритет, конвертування). Міжнародна торговельна валютна площадка FOREX (Foreign Currency Exchange Market). Валютні ризики. Механізм регулювання валютного ринку.

Сучасні тенденції розвитку світової валютної системи і валютного регулювання: залежність курсу валют від динаміки макроекономічних показників (ВВП, ВНД, інфляції); глобалізація долара і посилення його провідних позицій як міжнародного валютного резерву; укріплення євро як світової валюти; претензії китайського юаня на статус нової резервної валюти.

Тема 23. Україна в світовій економіці

Відкритість національної економіки. Рівень економічного розвитку України у відображенні міжнародних рейтингів. Специфіка процесів інтернаціоналізації в рамках сучасної гео економічної політики України.

Україна на міжнародному ринку товарів і послуг. Особливості зовнішньої торгівлі України. Масштаби, динаміка та структура експорту / імпорту. Сучасний стан та перспективи інтеграції України у світовий ринок технологій. Україна в процесах міжнародної міграції робочої сили. Україна в системі міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин. Україна в процесах міжнародної міграції капіталів і господарської транснаціоналізації. Спільні підприємства як форма міжнародної господарської діяльності України. Економічна безпека України.

Рекомендована література

1. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях: підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 228 с.
2. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / А. О. Босак та ін. Львів : Міські інформ. системи, 2017. 364 с.
3. Міжнародна економіка: Практикум : навч. посіб. / А. О. Старостіна та ін. Київ : НВП «Інтерсервіс», 2015. 416 с.
4. Міжнародна економіка: теоретичні та прикладні аспекти : навч. посіб / А. О. Босак та ін. Львів : НВП «Інтерсервіс», 2015. Ч.1. 244 с.
5. Міжнародна економіка: теоретичні та прикладні аспекти : навч. посіб / А. О. Босак та ін. Львів : НВП «Інтерсервіс», 2016. Ч.2. 205 с.
6. Міжнародна економіка: підручник / за заг. ред. А. А. Мазаракі. К. : КНТЕУ, 2014. Ч. 1. 563 с.
7. Міжнародна економіка: підручник / за заг. ред. А. А. Мазаракі. К. : КНТЕУ, 2014. Ч. 2. 323 с.
8. Рогач О. І., Намонюк В. Є. Світова економіка: навчальний посібник. К. : ІМВ, 2018. 279 с.
9. Світова економіка : підручник. / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 268 с.
10. Світова економіка: підручник / за ред. О. І. Шниркова, В. І. Мазуренка, О. І. Рогача. К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 616 с.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Критерії оцінки вступного фахового випробування.....	4
Зміст вступних фахових випробувань в розрізі навчальних дисциплін....	5
Дисципліна «Економіка підприємства».....	5
Дисципліна «Світова економіка».....	10

